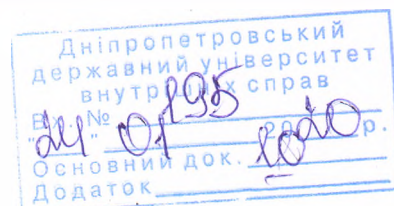

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Скрипи Євгенія Васильовича на тему: «Адміністративно-правові засади забезпечення безпеки на автомобільному транспорті», подану на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 — адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми представленої дисертаційного дослідження не викликає сумніву, адже варто погодитись із здобувачем, що протягом останніх кількох років до питань забезпечення безпеки на транспорті у державі увага дещо підвищилась, що, в тому числі, обумовлено курсом України на євроінтеграцію, адже у європейському співтоваристві досить суворі вимоги до контролю за безпекою на транспорті. Для того щоб процес вдосконалення та розвитку інституту забезпечення безпеки на транспорті здійснювався ефективно та грамотно, він має спиратися на якісне науково-теоретичне підґрунтя. Однак, мусимо контактувати, що воно на сьогодні не достатньо якісне, хоча на окремі проблемні питання в галузі автомобільного транспорту, в тому числі щодо забезпечення безпеки на ньому, у своїх працях звертало увагу багато вітчизняних дослідників, як то: С.І. Азаров, В.Ф. Анісімов, І. В. Булгакова, Г.В. Галімшина, В.К. Гіжевський, О.Г. Грисюк, Е. Ф. Демський, А.А. Кашканов, Є.С. Кузнецов, Ю.В. Марченко, В.Й. Развадовський, В.М. Ребедайло, С.В. Руденко, О.Ю. Салманова, Л.Я. Свистун, Г.П. Ситник, А.О. Собакарь, О.Й. Соколов, В.М. Торлін, В.О. Хитрик, О.Б. Черномаз, Г.В. Шкарівський, В.Ю. Шмельов, та багато інших, комплексного наукового дослідження адміністративно-правових засад забезпечення безпеки на автомобільному транспорті у існуючих працях не представлено. Крім того, віддаючи належне зусиллям цих та інших правників, варто відзначити, що частина із наявних висновків та пропозиції з даної проблематики вже є застарілими і вимагають перегляду з урахуванням реалій сьогодення. Викладене обумовлює актуальність глибокого та змістовного дослідження адміністративно-правових засад забезпечення безпеки на автомобільному транспорті.

Актуальність та наукова новизна дисертаційного дослідження підтверджується й тим, що воно виконане відповідно до Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.05.2018 р. № 430-р), Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2020 року (постанова Кабінету Міністрів України від 25.04.2018 р. № 435), Стратегії підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2020 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.03.2018 р. № 231-р), Галузевої програми забезпечення безпеки руху на автомобільному транспорті на 2016-2018 роки (наказ Мінінфраструктури України від 18.03.2016 р. № 112) (с.19).

Зазначене дослідження базується на комплексному, системному підході, характеризується відповідним рівнем наукових узагальнень, що значною мірою обумовлено і характером дослідницької бази. Поряд із працями з адміністративного права, Є.В. Скрипа широко використав наукові розробки із загальної теорії держави і права, теорії державного управління та інших галузевих правових наук.

Детальному аналізу було піддано законодавчі та інші нормативні акти України, які визначають адміністративно-правові засади забезпечення безпеки на автомобільному транспорті. Безсумнівною перевагою роботи є використання та аналіз великого обсягу нормативно-правових актів, загальнотеоретичних наукових праць українських та зарубіжних вчених, а також результатів низки соціологічних досліджень із проблемних питань функціонування суб'єктів державного контролю за додержанням законодавства на транспорті.

Робота, запропонована Є.В. Скрипою, характеризується системним підходом до предмету дослідження. Структура дисертації повністю відповідає меті і завданням дослідження, дозволяє послідовно розглянути всі проблеми, визначені автором.

Глибина та достовірність результатів дисертаційного дослідження базуються на досконалому володінні автором методами наукового пошуку. Теоретико-методологічною основою дослідження стали сучасні загальні та спеціальні методи наукового пізнання, застосування яких обумовлене системним підходом, що дало можливість досліджувати проблеми в єдності їх соціального змісту і юридичної форми.

В дисертації наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукової проблеми, що виявляється в тому, що в дисертації вперше після проголошення курсу на Євроінтеграцію розкрито сутність та особливості адміністративно-правових засад забезпечення безпеки на автомобільному транспорті. В результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових концептуальних положень та висновків, науково обґрунтованих пропозицій та рекомендацій, спрямованих на вдосконалення зазначених засад. У результаті проведеного дослідження сформульовано ряд нових наукових положень, висновків, рекомендацій і пропозицій (с.23).

З позитивного боку слід відмітити те, що дисертантом уперше: узагальнено причини низького рівня безпеки на автомобільному транспорті, серед яких виділено та охарактеризовано: 1) відсутність єдиної державної політики щодо забезпечення безпеки на автомобільному транспорті; 2) відсутність системності прийняття нових та удосконалення старих нормативно-правових актів у досліджуваній сфері; 3) низький рівень правосвідомості громадян, який полягає у незнанні правил дорожнього руху та, власне, у небажанні їх дотримуватись; 4) незадовільний стан дорожніх шляхів; 5) несистематичний характер діяльності уповноважених органів державної влади щодо забезпечення безпеки на автомобільному транспорті; 6) відсутність або недостатність реальних важелів впливу до осіб, що вчиняють правопорушення на автомобільному транспорті; доведено, що забезпечення безпеки на автомобільному транспорті в Україні має досягатися шляхом: а) створення належного матеріально-технічного забезпечення у зазначеній сфері; б) створення системи протидії, припинення та запобігання правопорушенням

на автомобільному транспорті завдяки прийняттю відповідної нормативно-правової бази, яка б враховувала реалії сьогодення; в) створення ефективної системи технічного забезпечення на автомобільному транспорті, яка полягала б: у систематичній перевірці автомобільного транспорту щодо його технічної справності; належній організації безпеки руху (наприклад, на перехрестях за допомогою світлофорів); наданні уповноваженим органам державної влади спеціальних інструментів та технічних засобів; приведенні автомобільних шляхів України у належний стан; г) створення системи недопущення або мінімізації матеріальних і моральних збитків на транспорті від злочинів та надзвичайних подій; під принципами забезпечення безпеки на автомобільному транспорті запропоновано розуміти вихідні, непорушні засади (ідеї), які мають лежати в основі здійснення відповідної діяльності та яких повинні неухильно дотримуватися усі суб'єкти забезпечення безпеки на автомобільному транспорті; сформульовано визначення поняття взаємодії суб'єктів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті як заснованої на нормах правових актів взаємоузгодженої та чітко організованої форми діяльності групи спеціально уповноважених суб'єктів щодо забезпечення автотранспортної безпеки, орієнтованої на досягнення загальновстановлених цілей, яка реалізується шляхом здійснення комплексу спільних заходів, операцій, процедур тощо; запропоновано упорядкувати законодавство, що регулює контрольно-наглядові процедури у сфері забезпечення безпеки на автомобільному транспорті, шляхом розробки та прийняття єдиного спільного нормативно-правового акта у цій галузі, в нормах якого доцільно: а) чітко розподілити функції між органами, які мають контрольно-наглядові повноваження, з метою недопущення їх дублювання; б) закріпити правовий статус єдиного міжвідомчого органу, правовий статус якого дозволив би визначати найбільш пріоритетні напрями діяльності усіх інших суб'єктів контролю та нагляду за забезпеченням безпеки на автомобільному транспорті; в) визначити види та порядок реалізації спільних контрольно-наглядових процедур у зазначеній галузі тощо (стор.24–25).

Варто погодитись із дисертантом у тому, що за роки незалежності в Україні було здійснено чимало наукових пошуків у сфері забезпечення безпеки на автомобільному транспорті. Проте одним із проблемних аспектів, якому невикористано мало приділяли уваги, залишається питання щодо адміністративно-правових засад забезпечення безпеки на автомобільному транспорті. Зазначене є суттєвим недоліком, адже, по-перше, саме норми адміністративного права регулюють більшість правовідносин, пов'язаних із забезпеченням безпеки руху автотранспорту, вони гарантують стабільність правовідносин у зазначеній сфері; по-друге, діяльність учасників дорожнього руху регулюють органи публічної влади; по-третє, відносно учасників дорожнього руху застосовують заходи адміністративного примусу, зокрема адміністративну відповідальність; по-четверте, існує потреба в захисті правовідносин у зазначеній сфері. (стор. 87).

Цікавим та практично корисним є висновок автора про те, що діяльність суб'єктів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті спрямована на: встановлення найбільш доцільних, з точки зору забезпечення безпеки, правил користування автомобільним транспортом, поведінки на ньому; протидію протиправній поведінці (профілактику, попередження, припинення) в зазначеній сфері; попередження надзвичайних подій у сфері автомобільного транспорту й оперативну ліквідацію наслідків (у разі їх настання); забезпечення відновлення порушених прав, законних інтересів і відшкодування шкоди, завданої внаслідок настання відповідних загроз (стор. 155–156).

Заслугове на увагу сформульоване автором поняття правові засади діяльності суб'єктів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті, під яким запропоновано розуміти сукупність положень ратифікованих на території України міжнародно-правових актів, законів і підзаконних нормативних документів (указів Президента, постанов і декретів Кабінету Міністрів України та нормативних актів інших органів виконавчої влади, постанов Верховної Ради України), які регулюють окремі аспекти роботи

спеціально уповноважених суб'єктів у сфері забезпечення безпеки на автомобільному транспорті (стор. 159).

Автором слушно запропоновано впорядкувати законодавство, що регулює контрольно-наглядові процедури у сфері забезпечення безпеки на автомобільному транспорті, шляхом розроблення та прийняття єдиного, спільного нормативно-правового акта в цій галузі, у якому доцільно: а) чітко розподілити функції між органами, які мають контрольно-наглядові повноваження, з метою недопущення їх дублювання; б) закріпити правовий статус єдиного міжвідомчого органу, правовий статус якого дозволив би визначати найбільш пріоритетні напрями діяльності всіх інших відомств у сфері контролю та нагляду із забезпечення безпеки на автомобільному транспорті; в) визначити види й порядок реалізації спільних контрольно-наглядових процедур у вказаній галузі (стор. 218).

Заслугою дисертанта є те, що він обґрунтував висновок, згідно з яким забезпечення безпеки дорожнього руху є однією з найважливіших складових забезпечення безпеки на автомобільному транспорті. Це пов'язано з тим, що сфера безпеки дорожнього руху безпосередньо впливає на всіх її учасників (яких, хто здійснює переміщення на автомобільному транспорті, так і без нього). Діяльність із забезпечення безпеки дорожнього руху реалізовує значна кількість суб'єктів, основними з яких є органи державної влади. Таку діяльність провадять задля недопущення або ж значного зменшення кількості дорожньо-транспортних пригод, усунення їх наслідків. Тому про ефективність забезпечення безпеки на автомобільному транспорті не можна говорити поза забезпеченням безпеки дорожнього руху. Забезпечення безпеки дорожнього руху як складова забезпечення безпеки на автомобільному транспорті – це нормативно врегульована діяльність уповноважених (або зобов'язаних) суб'єктів, спрямована на попередження та недопущення дорожньо-транспортних пригод, усунення їх негативних наслідків шляхом здійснення передбачених законодавством заходів, а також дотримання встановлених у цій сфері правових приписів (стор. 287).

Варто погодитись із висновком дисертанта про те, що окреме місце (розділ або частину) в Транспортному кодексі України слід присвятити нормативно-правовій регламентації правопорушенням у сфері забезпечення безпеки на автомобільному транспорті. Склади таких правопорушень повинні бути якомога повно й детально визначені в положеннях Транспортного кодексу як єдиного нормативно-правового акта, який встановлюватиме правові засади адміністративної відповідальності у сфері забезпечення безпеки на автомобільному транспорті. Це буде сприяти як вихованню громадян у дусі додержання законодавчо встановлених приписів, так і відсутності плутанини, а отже, зрозумілості законодавчих положень для пересічних громадян, а також усуненню надмірної нормативної регламентації цієї сфери суспільних відносин (стор. 350).

В дисертації висловлено і обґрунтовано також ряд інших важливих наукових висновків, пропозицій та рекомендацій.

Результати проведеного дослідження є доказом того, що автору притаманні здібності до самостійних наукових пошуків, до плідного аналізу складних теоретико-правових процесів і явищ, вміння раціонально відбирати, кваліфіковано узагальнювати та аналізувати різнобічні джерела, формулювати на цій підставі практичні висновки й рекомендації.

Значення одержаних результатів в теоретичній і практичній сферах обумовлюється тим, що сформульовані і обґрунтовані в дисертації висновки та пропозиції розширюють і поглиблюють існуючі знання про сутність, особливості та способи забезпечення безпеки на автомобільному транспорті.

Визнаючи загалом високий теоретичний рівень роботи, її велике практичне значення, слід відзначити, що це не виключає можливостей критичного підходу до окремих позицій здобувача, висловити деякі міркування та зауваження.

1. Спірним є твердження здобувача про те, що в роботі «удосконалено розуміння напрямів взаємодії суб'єктів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті, яка сьогодні здійснюється як на

міжнародному, так і внутрішньому рівнях» (с. 28). Важко уявити, яким чином здобувач удосконалив напрями взаємодії суб'єктів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті. Можливо мова йде про те, що в роботі вдосконалено характеристику напрямів взаємодії суб'єктів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті. Тому доцільно було б означену тезу додатково обґрунтувати та пояснити.

2. Є в мене зауваження й до структури дисертаційного дослідження. На моє переконання, у роботі варто було передбачити підрозділ, в якому слід було розкрити види автомобільного транспорту, та обґрунтувати з цього приводу позицію здобувача.

3. Автор ґрунтовно проаналізував причини низького рівня безпеки дорожнього руху та слушно підкреслив, що забезпечення безпеки на автомобільному транспорті в Україні має досягатися шляхом: а) створення належного матеріально-технічного забезпечення в зазначеній сфері; б) розроблення системи протидії, припинення та запобігання правопорушенням на автомобільному транспорті, що потребує прийняття відповідної нормативно-правової бази, яка б урахувала реалії сьогодення; в) створення ефективної системи технічного забезпечення на автомобільному транспорті, г) передбачення системи недопущення або мінімізації матеріальних і моральних збитків на транспорті від злочинів та надзвичайних подій (с.89–90). Проте чомусь не називає такий важливий напрямок забезпечення безпеки дорожнього руху, як покращення якості доріг загального користування, адже за останні 10 років фінансування дорожніх робіт становило 14-34 відсотки мінімально необхідної потреби в ремонті та утриманні мережі автомобільних доріг. Через недостатнє фінансування порушувалися нормативні міжремонтні строки, не було можливості здійснити технічне переоснащення дорожньої галузі, широко запровадити нові технології, машини, механізми, матеріали і конструкції.

4. На жаль поза увагою здобувача залишились питання аналізу форм та методів забезпечення безпеки на автомобільному транспорті. Зокрема окремо

варто було проаналізувати такі методи забезпечення безпеки на автомобільному транспорті як: 1) метод примусу; 2) метод заохочення; 3) метод переконання; 4) економічні методи; 5) адміністративні методи, а також з'ясувати в якому саме нормативно-правовому акті слід закріпити методи забезпечення безпеки на автомобільному транспорті.

5. Потребує додаткового обґрунтування теза автора про те, що «Необхідно вдосконалити дозвільну-ліцензійну політику в контексті посилення вимог до суб'єктів господарювання та водіїв стосовно неухильного дотримання положень законодавства щодо отримання можливості провадити певні види діяльності» (стор. 318). Адже з тим, що слід вдосконалити «дозвільну-ліцензійну політику в контексті посилення вимог до суб'єктів господарювання» я можу погодитись, а з тим, що слід вдосконалити «дозвільну-ліцензійну політику в контексті посилення вимог до водіїв» погодитись важко.

Натомість, на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження Є.В. Скрипи ці зауваження суттєво не впливають, оскільки вони мають переважно дискусійний характер. Положення та висновки, сформульовані в дисертації, мають значну теоретичну і практичну цінність, їх може бути використано для поліпшення правотворчої діяльності різних державних органів, удосконалення практичної діяльності суб'єктів державного контролю за додержанням законодавства на автомобільному транспорті, в навчальному процесі.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, досить повно відображено в одноосібній монографії, статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях, у тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях та інших публікаціях автора (у навчальних та науково-практичних посібниках, науково-практичних коментарях, збірниках наукових праць).

Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених вимог.

Зміст дисертаційної роботи висвітлений достатньо повно, виклад запропонованих в роботі положень базується на ґрунтовному опрацюванні літературних джерел із проблематики дисертаційного дослідження. Автор сформулював свої висновки, які здатні стати значним внеском у розвиток вітчизняного адміністративного права.

Усе викладене вище дає підставу для висновку про те, що дисертаційне дослідження «Адміністративно-правові засади забезпечення безпеки на автомобільному транспорті» є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретну наукову проблему — визначення сутності та особливостей, методологічних засад та адміністративно-правового механізму організації забезпечення безпеки на автомобільному транспорті, і шляхів їх удосконалення з урахуванням національної специфіки та зарубіжного досвіду. Виходячи із зазначеного, слід вказати, що дисертаційне дослідження повністю відповідає науковій спеціальності 12.00.07 та вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а його автор — Скрипа Євгеній Васильович — заслуговує присудження наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 — адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

**Завідувач кафедри тактико-спеціальної
підготовки Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор**

Андрій СОБАКАРЬ

Підпис

ЗАСВІДЧУЮ
про виконання вченою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

